

Ūkanota, gal kiek sniego,
dieną 30°, naktį 22
Saulė teka 7:15, leidžiasi 4:43

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

MIDWEST
INTER-LIBRARY
CENTER
CHICAGO

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanians In The United States

VOL. XLIII.

Kaina 5c

Chicago 8, Ill.

Trečiadienis, Sausio-January 18 d., 1956 m.

Price 5c

14

JAV NETURI BIJOTI KARO RIZIKOS.-DULLES

GEN. RIDGWAY TĖSIA KOVĄ PRIEŠ IKES-WILSONO GYNYBOS POLITIKĄ

Partiniai interesai statomi pirmon vieton

PHILADELPHIA. — Atsargos generolas Matthew B. Ridgway savo prisiminimuose, kurie dabar spausdinami Saturday Evening Post savaitraštyje, kelia iš naujo aikštėn savo nesutarimus su Eisenhoweriu ir gynybos sekretorium Wilsonu.

Gen. Ridgway II pasaulinio karo metu buvo 32-ros parašiutininkų divizijos vadu, paskui 18-to parašiutininkų korpuso vadu, Korėjos kare — 8-tos armijos vadu, JT ir JAV vyriausiu armijos vadu Tolumuosiuose Rytuose, NATO vyr. vadu Europoje ir JAV armijos štabo viršininku nuo 1953 iki 1955 metų.

Dėl griežto priešinimosi Eisenhowerio ir Wilsono strateginei politikai, Ridgway buvo priverstas pasitraukti ir išeiti į atsargą.

Tebedaromos senos klaidos

Savo atsiminimuose minėdamas žurnale Ridgway iškelia JAV vyriausybės vadu klaidingas svajones po II pasaulinio karo apie taiką be tinkamos karinės jėgos.

Jis pats, Ridgway, su skaudančia širdim pildė vyriausybės įsakymą išardyti tas Amerikos armijas, kurios sumušė vokiečius ir italus.

Vėliau ši klaida įžiūrėta, bet Ridgway mano, kad ir Eisenhowerio vyriausybės laikais per daug žiūrėta į partijos interesus, kai svarstomos armijos didumas ir lėšos jos ginklavimui ir stiprinimui.

„Lokio paliaubos“

Nikita Chruščiovą Ridgway vadina klatingu alkoholiku. Nei jo, nei Bulgario spsnyliais negalima pasitikėti. Jis cituoja būdingas Kiplingo eiles apie „Lokio paliaubas“ iš poemos „Penkios tautos“ ir tuo apibūdina rusų lokio „draugystę“.

Liepė naikinti „pasaulio viltis“

Apie savo paskyrimą į JAV armijos štabo viršininkus Ridgway rašo, kad jis netrukus pasijuto, turtum jį būtų pakvietę ne stiprinti, bet sunaikinti ginkluotą pajėgą, kuriomis pasaulis grindžia savo viltis į taiką. Diena iš dienos jo civiliai viršininkai (kuriuos jis vadina biznieriais) jam įsakinėdavo vesti tokią politiką, kuri su laiku būtų taip susilpninusi JAV armiją, kad ji nebebūtų galėjusi tarnauti savo krašto užsienio politikai.

Pagal Ikes-Wilsono planus, 1956 metų JAV armija turėjo būti sumažinta nuo 1,500,000 vyrų iki 1,000,000, o lėšos nuo \$16.2 bil. iki \$8.9 bil.

Ike kalbėjo netiesą

Prez. Eisenhoweris savo 1954 m. Unijos pranešime kongresui pareiškė: „Apsigynimo programa, siūloma 1955 metams, yra paremta nauja militarine programa ir vienbalsiai rekomenduojama štabų vadų tarybos“.

Gen. Ridgway, JAV armijos štabo viršininkas, griežtai pasisakė prieš 1955 metų militarinę programą, bet prez. Eisenhoweris jį apėjo, turtum jis nebūtų priklausęs štabų vadų tarybai.

1955 metų biudžetas, lygiai, kaip ir 1956 bei 1957 metų, buvęs prarastas įsakymo, ne susitarimo keliu.

Spauda prieina prie paslapčių

Prieš pasitraukiant iš armijos štabo viršininku, gen. Ridgway dar kartą suglaudė savo pažinimą apie reikalą stiprinti ir di-

dinti JAV armiją memorandumu sekretoriui Wilsonui.

Wilsonas memorandumą pavadino „slaptu“ ir įkišo į Pentagono bylas. Netrukus vienas korespondentas vistiek prilindo prie tų slaptų bylų. Tuomet ir Wilsonui nieko kito, nebūliko, kaip paleisti Ridgway memorandumą į spaudą, nebėvadinant „slaptu“, o tik nesvarbiu laišku.

Paremia demokratų pažiūrą

Generolo Ridgway pareiškimai tinka demokratų politiką, kaip sen. Symington (buv. aviacijos sekretorius) nuolatinei kritikai prieš Eisenhowerį. Symington sako, kad respublikonai, besirūpindami biudžeto subalansavimu ir panašiais partiniais išrovavimais, silpnina JAV armijos ir aviacijos pajėgas ir ko gero, JAV neteks pirmavimo prieš Sovietus.

Komunistai vis dar sudaro Amerikai didelį pavojų

Kongreso priešamerikinės veiklos k-to pareiškimas

WASHINGTON, D. C. — Kongreso priešamerikinės veiklos komitetas išleido metinį pranešimą apie užsimaskavusių komunistų medžiojimą, ir pripažino, kad jų pavojus Amerikai nėra sumažėjęs.

Komunistai parodė sugebėjimą naujai įsikverbti į teatrą, radiją ir televiziją, sako šiame pranešime.

Surinko daugiau duomenų

1955 metais komitetas surinko gana daug naujų žinių apie slapto komunistų veikimą ir užsimaskavusius komunistus.

Kalbant apie komunistus vyriausybės įstaigose, pranešime minimas prof. Herbert Fuchs liudijimas Chicago sesijoje, kur jis išvardino 38 buvusius komunistus, apie kuriuos ligi šiol nieko nežinota.

Esama naivų žmonių

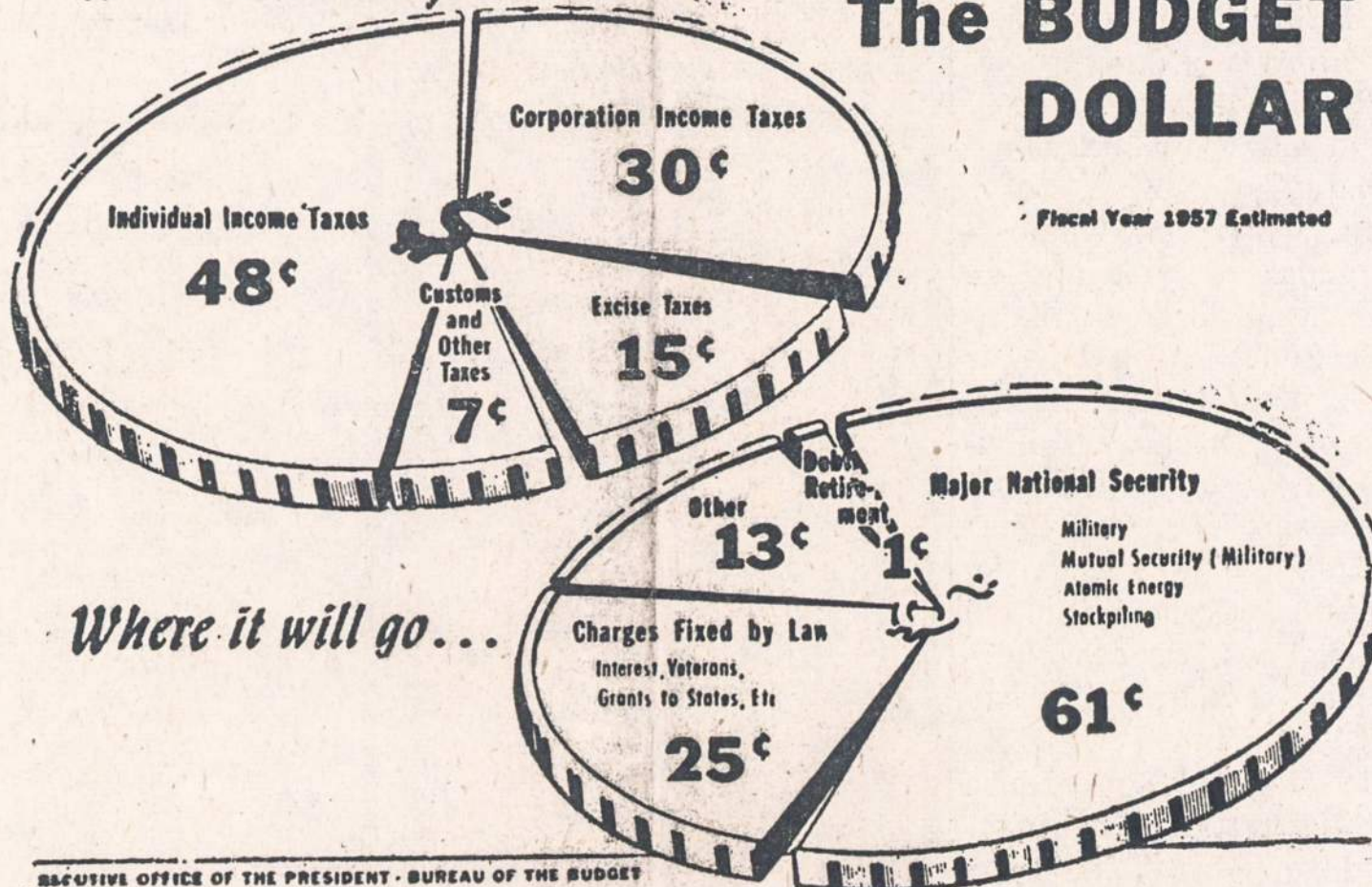
K-to pirmininkas Walter (d. P.) sako, kad vietoj vienos išardytos komunistų celės atsiranda kita. Komunistų pasisėkimas veiktį pareina ir nuo amerikiečių naivumo, galvojant, kad jų veikimas nebepavojingas.

Nutakę jaunimą

Betyrinėjant naujus komunistų veikimo būdus ir sritis, pastebėtas jų ypatingas susidomėjimas jaunimu. Užtikta visa eilė vasaros stovyklų, kurios priklauso komunistams (New Yorko ir Kalifornijos valstybėse). Tėvai mano, kad išleidžia vaikus pasisėli, o jie grįžta užnuodyti komunizmo bacilomis.

Teatre, mene, televizijoje geriausiai komunistai yra įsitaisę New Yorke. Bet kai kongresiniai komitetai juos demaskuoja, savininkams tenka juos atleisti. Komitetas žada ir toliau tęsti savo tyrinėjimus.

Where it comes from...

Ši diagrama pailiustravo prezidento pranešimą kongresui apie tautinį biudžetą. Ji parodo iš kur bus gaunami ir kaip išleidžiami pinigai 1957 metais.

NUVERSTOJO DIKTATORIAUS NORAS VALDYTI YRA NENUMALŠINAMAS

Peronas kalba kaip Hitleris: žus milijonas žmonių, kraujas gatvėm tekės, bet jis grįš

NEW YORKAS. — Nuverstasis Argentinos tironas Juan Peron per pasikalbėjimą su N. Y. Herald Tribune korespondentu Joseph Newman Panamoje įtikinėjo, kad jis šių metų pabaigoj grįš į valdžią Argentinoje.

Jo troškimas valdyti ir žudyti primena Hitlerio elgesį su savo tautiečiais. Peronas pasakojo amerikiečių korespondentui apie jo svajojamas skerdynes tarp argentiniečių. Jų mažiausia milijonas padės savo galvas, gatvėmis tekės kraujas, bet jis grįš į valdžią ir atsisikaitys su savo priešais.

Tauta ji teberemianti

Eksdiktatoriaus įsitikinimu, 75% argentiniečių, kurie per pastaruosius rinkimus atidavė balsus už jį, esą ir toliau jam ištikimi. „Mano agentų yra visur“, pasakojo Peronas. „Jie ruošiasi ateinančiai dienai“.

Buvęs per švelnus

Panašiai, kaip ir Hitleris, Peronas apgalvestavo, kad jis per švelniai elgėsi su savo priešininkais ir iš čia prasidėjusios jo bėdos.

Dabartinė revoliucionierių vyriausybė, vadovaujama gen. Aramburu, sukišusi į kalėjimą 15,000 peronistų. Bet tai nieko. Juo Aramburu daugiau areštuos, juo jo vyriausybė silpnės, kol vieną dieną susilauks savo prakūties, linkėjo didysis argentiniečių demagogas.

Nužudytas radarų inž. R. Himmler

Pavogtame automobily rasti svarbūs slapti braižiniai

GEORGETOWN, Mass. — Antradienį rastas automobilis radarų inžinieriaus Robert Himmler, kurio lavoną užtaiko šeštadienį kapinėse.

Automobily rasti svarbūs ir slapti radarų braižiniai. Inž. Himmler dirbo Bendix inžinerijos kompanijoje Marylande. Kompanija yra gavusi svarbių vyriausybės užsakymų statyti radarų stotis Atlanto pakraščiuose.

Inžinierius buvo nušautas dviem šūviais į galvą. Policija mano, kad tai bus padaręs koks nors piktadarys, kurį Himmler pakely paėmė pavežti.

Automobily rasta ir senatoriaus Kefauver knygą „Nusikaltimai Amerikoje“.

Fordo akcija \$64.50

Pardavimas prasidės trečiadienį

WASHINGTON, D. C. — Trečiadienį 722 biržos kompanijos pradės pardavinėti Fordo Fondacijai priklausiusias Fordo motorų kompanijos akcijas.

Didieji pardavimo centrai bus New Yorke ir Detroitu. Į rinką bus paleista 10,200,000 akcijų, kurių kiekvieną kainos pirkėjui \$64.50. Iš šios sumos \$63.00 atiteks buvusiems akcijų savininkams, o \$1.50 eis pardavimo tarpininkams. Kanados biržose tuoj pat pasiūlyta \$67.50 už akciją.

Fordo Fondacija už šias akcijas gaus \$642,600,000. Pirkėjams jos atsisės \$657,800,000. Skirtumas, \$15,300,000, eis į biržos kompanijų, vertybinių popierių pardavintojų, kasą.

Fordo Fondacija gautus iš akcijų milijonus investuos į kitas įmones. Per tai jos finansinė ateitis nebepriklausys vien nuo Ford Motor Co. Antra, Fordo Co. neteks dabartinio šeimos kompanijos pobūdžio, kai milijonai akcijų bus paleista į plačiąją prekybinę visuomenę.

Arabai plečia savo propagandą JAV

Sunku rast ribą tarp antisemitizmo ir antisemitizmo

NEW YORKAS. — Arabų Lygos 7 valstybės įsteigė savo informacijos centrą ir šiam tikslui paskyrė \$700,000.

Arabų informacijos centro svarbiausias uždavinys bus atkalbėti JAV nuo teikiamos finansinės ir diplomatinės paramos Izraeliui. Atseit, jis kovos prieš Izraelio propagandistus sionistus, tačiau jų pirmieji propagandiniai leidiniai atsiduoda antisemitizmui ir gali padaryti daugiau blogo, negu gero.

Washingtono Arabų informacijos centrui atstovaus Louis A. Gravelle iš advokatų firmos Douglas Whitlock, Sanders, Gravelle and Markey. Jis yra užsiregistravęs Teisingumo departamente kaip užsienio valstybių „agentas“, bet nuneigia, kad jis siekia paveikti JAV vyriausybę savo atstovaujamų arabų valstybių labui.

— Kanadoj šiaurinėje Quebec daly nukrito keleivinis lėktuvas su 18 žmoniu. Iš jų 3 žuvo. Lėktuve daugiausia buvo kasyklų specialistai, skridę į Labradoro atstovais.

REIKIA ĮTIKINTI PRIEŠĄ, KAD KARIAUSIME UŽ SAVO IDEALUS

Tokia užsienio politika bus ir ateity vedama, užtikrino korespondentams valst. sekretorius

WASHINGTON, D. C. — Valstybės sekretorius Dulles, patikslindamas savo pasikalbėjimą su Life korespondentu, pabrėžė, kad Jungtinės Valstybės, gindamos taiką ir kitus savo idealus, neturi bijoti pažvelgti karui į akis, tai yra, nevengti karo rizikos.

Vienas iš 14-kos senatorių išdavė Dulles pranešimą

„Tokiam žnipui liežuvių iš šaknų ištraukčiau“, pasakė sen. Langer

WASHINGTON, D. C. — Senatorius Langer (resp., N. Dakota) buvo per daug susijaudinęs, kad galėtų perskaityti savo pareiškimą ir rezoliuciją senatui. Reikėjo paprašyti senato raštininką, kad jis tai padarytų.

Savo pareiškime senatorius Langer sako, kad jis, jei galėtų, ištrauktų liežuvį su šaknimis tam savo kolegai senatoriui, kuris išdavė spaudai valstybės sekretoriaus Dulles ilgą ir liūdną slaptą pranešimą senato užsienio politikos komitete.

Komitetą sudaro 8 demokratų ir 6 respublikonai. Vienas iš jų yra pats Langer. Senatorius, kuris išdavė šias žinias, yra išdavikas, žnipas, nevertas senatoriaus vardo. Pakartai tokį išdaviką būtų, per gera, sako savo pareiškime Langer.

Pareiškimo pabaigoj Langer pasiūlė priimti nutarimą, kad ateity Dulles teiktų slaptus pranešimus 'apie užsienio politiką tik 4 komiteto nariams; dviem demokratų, ir dviem respublikonų senatoriams (George, Green, Willey ir Knowland).

Vienas spaudos komentatorių, kritikuodamas prez. Eisenhowerio optimistišką pranešimą kongresui, pateikė visai priešingą, liūdną vaizdą pasaulinėje politikoje. Savo argumentus jis sustiprino Dulles pareiškimais iš slaptos senato komiteto posėdžio.

Senatoriai kvos gen. M. Ridgway

Nori patirti jo nuomonę apie ginklavimosi politiką

WASHINGTON, D. C. — Sen. Mansfield (dem., Mont.), gynybos komiteto narys, pareiškė pageidavimą pakviesti buvusį armijos štabo viršininką gen. Matthew Ridgway, kad jis smulkiau papasakotų apie tuos dalykus, kuriuos jis kelia savo straipsnių serijoje Saturday Evening Post žurnale.

Gen. Ridgway mano, kad Eisenhoweris ir sekr. Wilson, turėdami svarbiausią galvoj politikos interesus, grįžta prie tų pačių klaidų, dėl kurių amerikiečiai patyrė tiek daug skausmo ir kraujo Korėjoje.

Senato gynybos komitetas antradienį apkalbinėjo armijos sekretorių Brucker ir štabo viršininką gen. Taylor apie Eisenhowerio pateiktąjį ateinančių metų gynybos biudžetą.

Gen. Ridgway protestuoja prieš armijos didžio ir lėšų mažinimą, kada JAV gynybos įsipareigojimai, darant pagalbos sutartį po sutarties, nuolat didėja.

Kalbėdamas antradienį su spaudos korespondentais, Dulles prisipažino prieš esminių minčių, jo pareiškė Life korespondentui Shepley. Dėl šio pareiškimo užvirė politinė kova su demokratais. Karštai reagavo ir angli spauda.

Pataisė netikslumus

Valstybės sekretorius tačiau pataisė pačią opiausią vietą jo pareiškime, apie būtiną diplomatinę meną eiti iki karo ribos, ne įsiviliant į patį karą.

Jis, Dulles, tų žodžių nesakęs, bet mintis buvusi teisinga: jei priešas provokuos pavojus ir grasins karu, JAV neturi išsigąsti, bet stoti į karą. Ir šis JAV nusistatymas turi būti iš anksto priešiui žinomas.

Kas sulaukė komunistinę Kiniją?

Dulles davė ir tos politikos pavyzdį iš šių dienų: komunistinė Kinija nedrįsima veržtis į nacionalistų valdomas salas Matsu ir Quemoy, kadangi jie mano, kad tuo jie rizikuoja išprovokuoti JAV į karą.

Ne JAV privedė prie karo slenksčio

Minėtame Life pasikalbėjime Dulles minėjo trejetą atsitikimų, kada tik griežtos politikos dėka, pagrasinus stoti į karą, buvo karas išvengtas (dėl Korėjos, Indokinos ir Formozos). Dulles antradienį papildė šį pasakymą, primindamas, kad prie karo slenksčio Ameriką buvo privedusios komunistinė Kinija, ir jei Amerika būtų komunistų pabūgusi, karas nebūtų buvęs išvengtas.

Pats didžiausias karo pavojus pareina nuo priešo nežinojimo, kad JAV yra pasiryžusios kariauti už savo gyvybinius interesus. Tokios politikos bus ir ateity laikomasi.

Wilsonas pataisė Dulles

Krašto apsaugos sekretorius Wilson, kalbėdamasis su korespondentais, pareiškė, kad jis abejoja, jog JAV 1953–1955 metų laikotarpiu trim atvejais buvo priėjusi karo slenksčio, kaip kad teigia valstybės sekretorius Dulles.

Rado Brinks Co. \$92,000 pinigų

Grobį užtikę FBI agentai pas vieną banditą, J. McGinnis

BOSTONAS. — FBI agentai, padarę kratą pas vieną iš Brinks Express Co. plėšikų, Joseph McGinnis, rado jo baro patalpose \$92,000.

Tai esanti jo dalis iš \$1,218,211 grobio, kuris pateko plėšikams į nagus 1950 m. sausio 17 d. vakarą.

Joseph McGinnis buvęs vienas iš svarbiųjų apipilėšimo planuotojų. Plėšime dalyvavo 11 banditų. Iš jų 8 sumti, du dar gaudomi ir vienas yra miręs.

Detroit, Mich.

Nauja moterų organizacija

Šių metų pradžioje pas mus susiorganizavo dar viena moterų draugija: Amerikos Lietuvių Veteranų Moterų Lyga. Jau per eito karo metų čia gyvavo kareivių motinų organizacija, bet jos veikimas buvo nutrauktas ir turimas fondas perduotas veteranams. Laikraščiuose taipgi buvo rašyta, kad kareivių rėmėjų organizacija likvidavosi, perdudama veteranų fondui (American Lithuanian Veterans Memorial Building, Inc.) gražia suma — apie \$10,000. Veteranams tai buvo gera pradžia.

Dabar pačių veteranų pareiga yra organizuoti visiemis be pažiūrų ar tikybos skirtumo. Taip ir moterų lyga susiorganizavo. Veteranų žmonos, motinos ir rėmėjos kartu darbuos, kad sukeltų didesnę sumą pinigų tikinčiam veteranų namui įgyti.

A. L. Veteranų Moterų Lygos susirinkimas šaukiamas pirmadienį, sausio mėn. 23 d. 7:30 val. vakare Divine Providence parapijos svetainėje, 13100 Schaefer Hwy, prie Grand River. Po susirinkimo turėsime vaišes — arbatėlę, kad galėtume viena kitą geriau pažinti ir aptarti ateities planus.

Pirmas sumanymas bus suruošti pietus kovo mėn. 11 d. buvusioje Lietuvių Svetainėje 25 ir W. Vernor Hwy.

Laikinoji valdyba iki sekančio susirinkimo yra: pirm. P. Medonienė, sekr. E. Molienė ir ižd. A. Valatkienė. Valdyba kviečia visas veteranų motinas, žmonas ir rėmėjas atsilankyti susirinkime pirmadienio vakare.

Koresp. E. Keblaitienė

SOCIALDEMOKRATŲ SUSIRINKIMAS

L. S. S. 116 kuopos susirinkimas įvyks sekmadienį sausio m. 29 d., 1 val. po pietų buvusioje Lietuvių Svetainėje 25th St. ir W. Vernor Hwy. Yra daug svarbių reikalų, naujos valdybos ir įvairių komisijų rinkimas ir kt. Visi nariai būtinai malonėkite dalyvauti.

Senoji Valdyba

Rochester, N. Y.

Šv. Petro ir Povilo Draugija

Sausio mėn. 10 dieną įvyko Šv. Petro ir Povilo draugijos metinis susirinkimas. Susirinko nemažai narių. Pirm. Jonas Lieviskas 8 val. vakare atidarė susirinkimą malda. Protokolo raštininkas paskaitė, kokios buvo pajamos ir išlaidos metų bėgyje. Pasirodė draugija finansiskai gerai stovinti. Revizijos komisija rado, kad knygos vedamos tvarkingai.

Pirmininkas pranešė, kad finansų raštininkas Juozas Bartmons, išdirbęs draugijoje 31 metus, pasitraukia ir jo vieton pasiūlė Vincą Wissmontą. Visi vienbalsiai pasiūlymą priėmė.

Dabar valdybos sąstatas bus toks: pirm. Jonas Lieviskas, vicepirm. Petras Kravaras, nutarimų rašt. Mykolas Vintias, finansų rašt. V. Wissmontas, išdirbininkas Juozas Bartišius, maršalka K. Zlotkus.

Kviečiame naujuosius lietuvių, ypač iš tremties atvykusius, užimti vietą valdyboje. Mes jau pasenom.

Petras Norkeliūnas pasiūlė, kad Šv. Jurgio ir Šv. Petro ir Povilo draugijos susijungtų į vieną. Būtų mažiau darbo ir valdybos sumažėtų. Visi nariai tam vienbalsiai pritarė.

Draugijos metinis balius

Balius įvyks sekmadienį, vasario mėn. 5 d., 1:30 val. po pietų Šv. Jurgio parapijos salėje. Visi nariai prašomi baliuje dalyvauti. Kurie neateisite, už bilietą vistiek turėsite sumokėti.

Vasario 16 dienos minėjimas bus vasario 12 dieną 2:30 val. po pietų Šv. Jurgio parapijos salėje. Ruošia Rochesterio Lietuvių Taryba. Visus apylinkės lietuvių kviečia dalyvauti. Bus svečias, geras kalbėtojas, Mykolas Vaidyla.

Narys C. Z.

—Girkšt-pakšt ant lentos
Kibur-vibur ant tvoros.—Kas?
Atsakymas "Mūsų knygų".
Kaina \$1.00. Naujienose.

Hartford, Conn.

"Starkiškių girioj" Hartforde

Šio mėn. 28 d. 7 val. v. lietuvių parapijos mokyklos salėje, Broad ir Capitol gatvių kampe, Hartforde, vietinių lietuvių skautų meno sekcija suvaidins Marijos Kūdikienės 3-jų veiksmų vaidelį "Starkiškių Girioj". Jame vaizduojama nedalia mūsų brolių likusių tėvynėje po sunkia okupanto priespauda, partizanų kova su pavergėju ir Kūčių naktis miško gilumoje pasislėpus nuo priešo. Vaidelį režisuos Vytautas Zdančevičius. Po vaidinimo bus šokiai ir veiksmų skautų tėvų komiteto bufetas. Su dideliu pasisekimu Hartfordo skautai šį vaidelį suvaidino pernai New Britaine ir šiemet Worcesteryje, o Vasario 16-tos progą dar kartą jį suvaidins New Britaine.

V. P.

Iš Saulėtos Floridos

ALT skyriaus susirinkimas

MIAMI, Fla. — Sausio mėn. 13 d. Lietuvių klube įvyko ALT skyriaus susirinkimas. Prasiidėjo apie 7 val. vakare. Žmoniu buvo apie 20. Dalyvavo ir p. D. Kuraitis iš Chicago.

Pirm. Skudžinskienė gerai vedė susirinkimą. Nutarta surengti Vasario 16 dienos minėjimą. Norėjome, kad jis įvyktų vasario 18 d., bet pasirodė, kad tą dieną patalpos užimtos kitų, taigi teks daryti ketvirtadienį, vasario 16 d. ALT skyriaus susirinkimas, kuriame bus paskirti darbininkai ir aptarti kiti skyriaus reikalai, įvyks vasario 10 dieną Lietuvių Klube.

Minėjime dalyvaus amerikiečiai valdžios pareigūnai, bus orkestras ir užkandžiai. Po programos bus pasilinksminimas. Atsilankę nesigailėsite.

Po susirinkimo pasisveikinau su ponu Kuračiu. Ta proga jis man dovanojo savo naująją keletonų knygą "Daug kraštų, daug žmonių", už kurią jam labai dėkoju.

Kadangi p. A. D. Kaulakis, su kuriuo buvau atvažiavęs, blogai jautėsi, tad nors ir nenoromis teko anksti išvažiuoti į namus.

Sudegę laišukai

Kalėdinius laiškus giminių, išsiųstus iš Racine, Wis., gruodžio 18 dieną, gavome gruodžio 29, tuo tarpu, kai kitą tą pačią dieną išsiųstą laišką tegavome tik šių metų sausio mėn. 6. Mat, lėktuvas, skridęs iš Jacksonville (Fla.) ir vežęs tuos laiškus į Miami, sudužo. Daug laiškų sudegė.

Apie mūsų radijo programą

Ponia Skudžinskienė pranešė, kad jos vedama lietuviškoji radijo programa bus nebe šeštadienio vakare 4:30, bet sekmadienio vakare 6 valandą. Labai pagėdautina, kad mūsų svečiai ir vietiniai savąją radijo programą remtų. Ponia Skudžinskienė yra padariusi sutartį su radijo stotimi 3 metams. Visi turėtumėm branginti savąją lietuvišką žodį.

Kitos žinios

Sausio 13 d. pas mus atvažiavo ir apsisistojo daktaras C. Paukštis su žmona iš Luddington, Mich. Žada čia išbūti apie porą mėnesių laiko.

— Ponia Gussie Zavis (gyvenanti 9524 Abbott Ave., Surf Side, 41) visiems metams atsiunčia naujienų prenumeratą. Ji gyvena gražiamame name kartu su sūnumi ir dukrele.

— Šiais metais sukanka 6 metai kaip įkurtas ALT skyrius. Įkūrėjas buvo A. D. Kaulakis. Pirmoji valdyba: pirm. V. Daugnora, vicepirm. A. Kaulakis, ižd. P. Sharp, sekr. C. K. Braze, org. Bukšnis. Kartu su vasario 16 d. minėjimu norėdami paminėti ir skyriaus įkūrimo 6 metų sukaktį.

C. K. Braze

3 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.
—WEDNES, JANUARY 18, 1956

Rockford, Ill.

Saunios vestuvės

Mūsų lietuviams tremtiniais baisias audras teko pergyventi ir erškėčiuotais keliais eiti, kol jie pasiekė šį laisvės kraštą bei pradėjo normaliai gyventi. Bet atsidūrę čia, jie per trumpą laiką sugebėjo įsikurti ir savo gyvenimą tinkamai sutvarkyti. Daugelis jų jau pasirūpino įsigyti savo namus, o jų šeimų nariai (sūnūs ir dukterys) jau kuria savo šeimas.

Štai dainininko Juozo Salučkos sūnus Vytautas šiomis dienomis vedė panelę Silviją Zaukaitę. Vedybų puota buvo surengta Lietuvių klubo patalpose.

Jaunieji ir jų tėvai atvyko į Rockfordą prieš penkerius metus. Silvija Zaukaitė pas motutę augo. Nors jaunutė būdama nemažai vargo patyrė, bet nenusiminė ir nenupuolė dvasioje. Kartu su savo motute ji ėjo į fabriką duonos pelnyt.

Vytautas Salučka taip pat fabrike dirbo, o atliekamų laiku lankė kolegiją. Kada Dėdė Samas pašaukė jį atlikti karo prievolę, tai jis buvo į kariuomenę paimtas ir pasiųstas į Vokietiją, kur savo laiku buvo radęs pastogę, kai anais siaubingais laikais bėgo nuo raudonųjų. Bet šį kartą į Vokietiją jis jau nuvyko Amerikos piliečio pareigų atlikti.

Išstarnavęs dvejus metus, jis buvo iš kariuomenės paleistas su paliudijimu, jog savo pareigas garbingai atliko.

Ir štai dabar jis sukūrė šeimą. Vestuvėse dalyvavo daug svečių ir iš Chicago. Atvyko gerokas būrys Dainavos choristų, kurie vestuvių iškilmes pajavirino dainomis.

Iš Elgin buvo atvykęs Dr. Le-seckas. Buvo svečių ir iš kitų vietų.

Stalai buvo papuošti gyvomis gėlėmis (rožėmis). Buvo visokių gardžių valgių bei gėrimų. Geriausias Rockfordo orkestras iki pat 1 val. ryto grojo šokiams.

Puotos paruošimu rūpinosi patyrusios šeimininkės, būtent ponios Savickienė ir Sinkvičienė. Jos tikrai nesigailėjo darbo, bet užtai viskas buvo puikiai paruošta.

—Žvalgas

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS

Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
1934 W. 59th Street Tel.: Grovehill 6-9136
M. ČESAS, patyręs automobilių specialistas

BLOGA KLAUSA?

Jei taip, tai Jūs džiaugsitės, sužinoję, kad praėjusių 16 metų laikotarpyje mes pagerinome klausų ir palengvinome nemalonų užimą galvoje, galvos kataro sukeltą tūkstams žmonių (daugelio iš jų peržengusių 70 metų amžiaus), vargtojus mūsų Elmo Palliative naminių gydymą. Toks turi būti atsakymas į Jūsų maldavimą. NIEKO NEREIKIA NESIOTI.

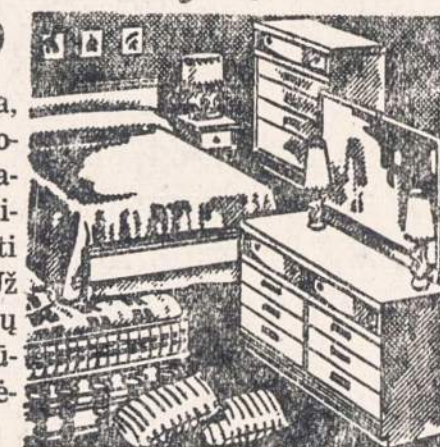
Štai kai KURIE simptomai, kurie tur būt išaukė Jūsų kataralinį kurtumą ir užimą galvoje: Galva svaigsta nuo gleivių. Gleivės patenka į gerklę. Tenka krankšti ir spaudyti. Gleivės nosyje ir gerklėje kasdien. Klausma menkėja nuo peršalimo. Girdite, bet nesuprantate žodžių. Geriau girdite giedromis dienomis. Blogiau lytingomis dienomis. Užesys galvoje panašus į svirpimą, varpelių skambėjimą, švilpimą, laikrodžio takselimą, garų šnypštimą arba į kokią kitą iš daugelio garsų. Jei Jūsų blogos sąvijos priežastis yra galvos kataras, tai Jūs taip pat, kaip praneša daugelis kitų, galėsite pasidžiaugti stebuklingu pagerėjimu. Prašykite atsistoti mūsų siūlomų priemonių 30 dienų bandymui, parašę dar šiaudien angliskai: THE ELMO COMPANY, Dept. F-47-B, Davenport, Iowa.

Roosevelt Furniture Miegamo Rakandų Ispardavimas

11 gabalų tik tai už \$169

Į šį setą įeina lova, dreseris, komoda, springas, matrasas su vidurinėm spiroklėm, 3 vanity stiliaus lėmos, 2 miegamų pagalvės ir kilimas. Didelis pasirinkimas ir kitokių baldų. Galima užėti vakarais. Parduodame išmokėjimams. Už 6 mėnesių išmokėjimus neimeame jokių nuosimėjų. Prieš perkant baldus, užsukite į šią lietuvišką krautuvę, apžiūrėkite baldus ir patirkite kainas.

ROOSEVELT FURNITURE CO.

2310 W. ROOSEVELT ROAD Tel.: SEaley 3-4711
Krautuvė atidaryta sekmadieniais nuo 11 iki 4:30.

Jei siekiate saugumo ir gyvų pinigų, tai naudokitės METROPOLITAN STATE BANKU.

Kviečiame atidaryti pas mus taupymo ir čekiams keisti sąskaitas, nes galėsite pasinaudoti dar šiomis lengvatomis bei patarnavimais:

- Kalėdinio Taupymo Klubu • Banko operacijas atlikite paštu
- Pinigų iškoletavimu • Svetimos valstybės pinigų keitimu
- Mūsų išduotais čekiais arba Money Orderiais
- Saugiais keleivių čekiais
- Akcijomis ir bonais, kuriuos perkam ir parduodam kostumeriam
- Prekybinėmis, kolaterinėmis, automobiliams ir nejudomo turto paskolomis (morgičiais)
- Parduodame ir išperkame J. A. Valstybių bonus.

METROPOLITAN STATE BANKAS remiasi stipriu ir pavydėtinu savo rekordu. O jis štai koks: abiejų Pasaulio karų ir įvairių depresijų metu visuomet pilnai išmokėdavom savo taupytojams visus indėlius pagal pareikalavimą.

METROPOLITAN STATE BANKAS yra pirmasis ir vienišelis LIETUVIŠKAS Valstybės bankas visoje Amerikoje.

Mes esame pakankamai dideli, kad galėtume ir Jus įalpinti; esame ir pakankamai maži, kad pajėgtume Jus tinkamai įvertinti.

METROPOLITAN STATE BANKAS yra JAV vyriausybės ir Illinois Valstybės depozitoriumas.

Visi indėliai iki \$10,000.00 apdrausti Federal Deposit Insurance Corporation, Washington, D. C.

METROPOLITAN STATE BANK

2201 WEST CERMAK ROAD
Chicago 8, Illinois Tel.: VIrginia 7-6430

help your
HEART FUND
help your HEART

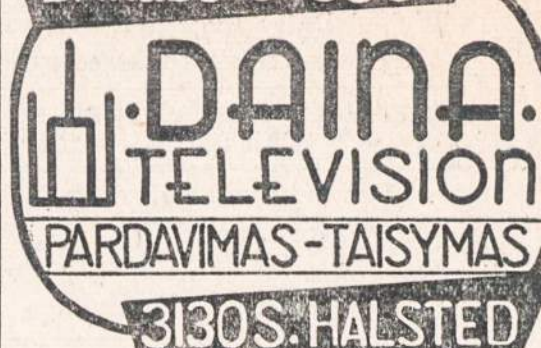
Leimingieji, kurie 1955 m. prisidėjo prie mūsų Kalėdų Klubo—Christmas Club, lapkričio mėnesį gavo čekius. Prisidėkite prie mūsų 1956 m. Christmas Club ŠIANDIEN!

Geriausieji linkėjimai ateinančioms metams!

Universal Savings and Loan Association

1800 South Halsted Street • Chicago 8 • HAYmarket 1-2028

DAnube 6-6887

BRUNO'S KEPYKLA

3339 SO. LITUANICA AVE.
Tel.: CLIFFside 4-6376

Pristatome ir visas krautuves ir restoranus taip pat išsiunčiam ir visus artimuosius miestus.

A. TVERAS

Laikrodžiai ir Brangenybės
Pardavimas ir Taisyimas
2646 WEST 69th STREET
Tel.: REmpublic 7-1941

IS TOLI AR IS ARTI PIGIAI PERKRAUSTAU (MOVING)

BALDUS IR ĮVARIUS DAIKTUS
Perkraustymas saugus, greitas ir tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituania Ave.
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: FRontier 6-1882

GRADINSKAS

KRAUTUVĖ ir DIRBTUVĖ
Televizija, radijas, fonografai, lėmos, baterijos, antenos.
J. G. TELEVISION CO.
2512 WEST 47th STREET
Tel.: FRontier 6-1998

PIGIAI IR SAUGIAI PERKRAUSTAU BALDUS VIETOJE IR IS TOLIAU K. EIDUKONIS

Turli nauja didelė sunkvežimė, specialius įrankius ir apdradas
6930 So. Talmn, Chicago 29, Ill.
Tel. GRovehill 6-7096

BALDU PERKRAUSTYMAS

iš arti ir toli
NAUJAS SPECIALUS DIDELIS SUNKVEŽIMIS.
Pigus, sąžiningas patarnavimas su pilna apdrada.
R. SERENAS
4546 SO. WOOD STREET
Chicago 9, Ill. Tel.: VI 7-2972

RAMUNĖS

Švieži Ramunės žiedai, pusė svaro \$1.25; ramunų arbatą visada gerai gerti. Liepos žiedai, pusė sv. \$1.25; liepos žiedai yra vartojami dėl iššaukimo prakaito, puslės ligų, šalčio ir inkstų ligų. Pušlaikio lapai, pusė sv. \$1.25; kartusis pušlaikis gerai nuo kepenų ligų, skarbuto, gelligės, reumatizmo ir kirminų. Trejanka, 75 centai; trejanka nuo visokių vidurių piktybių. Prisiųsk \$4.00, tai gausi viską kas čia yra pasakyta.

ALEXANDER'S CO.
414 BROADWAY
So. Boston 27, Mass.

SOPHIE BARCUS

RADIO VALANDA
Iš Stoties W. G. E. S.
1390 kilocycles

Kasdien: Pirmadienį iki Penktadienio nuo 8:45 iki 9:30 ryte. Šeštadieniais nuo 8:30 iki 9:30 ryto.

Ir kas pirmadienį nuo 7:00 iki 8:00 valandos vakaro.

Sekmadienį 8:30 — 9:30 val. ryto iš stoties WOPA, 1490 kilocycles.

Tel.: HEmlock 4-2413
7121 SO. ROCKWELL ST.
Chicago 29, Illinois

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SOUTH HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESOMAL

MOVING PERKRAUSTYMAS

IS TOLI IR ARTI
Nauji dideli traukai—Naujausi krovimo irankiai
Ilgų metų patyrimas—Pigus ir sąžiningas patarnavimas

JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. WIdelbrook 5-9209

Atidarant sąskaitą prieš kiekvieno mėnesio 11-tą dieną, dividendas mokamas nuo 1-mos. DABAR MOKAME 3%

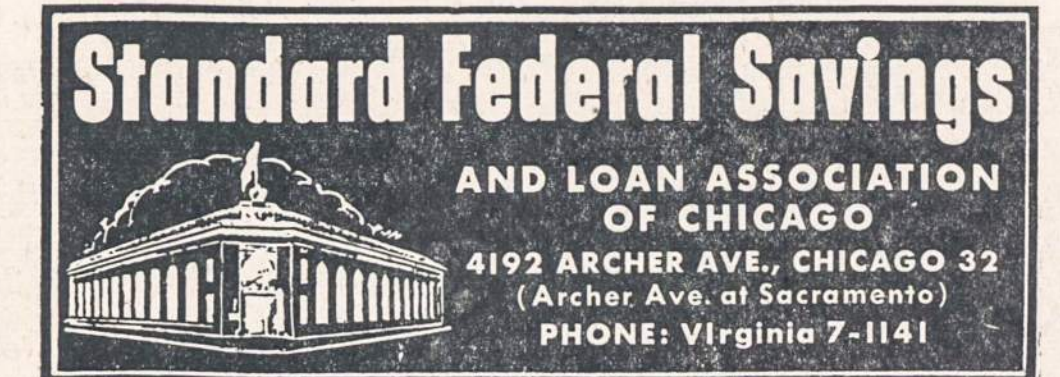
STANDARD yra stipriausioji Taupymo Įstaiga Visoje Amerikoje.

Turtas virš \$57,000,000.00
Atsargos Fondas \$4,500,000.00

CHARTERED AND SUPERVISED BY THE
UNITED STATES GOVERNMENT
Member of Federal Savings & Loan Insurance Corporation.

JUSTIN MACKIEWICH, President and Manager

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien, iskaitant šeštad., nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidarama.

NAUJIENOS
THE LITHUANIAN DAILY NEWS
Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.,
1739 South Halsted Street, Chicago 8, Ill. HAYMARKET 1-6100

Entered as second-class matter March 7, 1914 at the Post Office at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879.

Subscription Rates:	Jungtinės Valstybės, ne Chicagoje:
\$9.00 per year in Canada	Metams \$9.00
\$9.00 per year outside of Chicago	Pusei metų \$5.00
\$10.00 per year in Chicago	Trims mėnesiams \$2.50
5 cents per copy.	
Užsakymo kaina:	Užsienioose:
Chicagoje — paštu: \$10.00	Metams \$11.00
Metams \$5.50	Pusei metų \$5.50
Pusei metų \$3.00	Trims mėnesiams \$3.00
Trims mėnesiams \$1.25	
Vienam mėnesiui \$0.50	
Chicagoje per išsiuntimą: \$1.25	
Viena kopija 5c	
Savaitė 30c	
Mėnesiui \$1.25	

Naufijos eina kasdien, išskyrus sekadienis. Leidžia Naujienų Bendrovė, 1739 S. Halsted Street, Chicago 8, Illinois. Telef. HAYMARKET 1-6100. Pinigus reikia siųsti pašto Money Orderiu kartu su užsakymu.

Subalansuotas Biudžetas

Prez. Eisenhoweris pasiuntė kongresui 1956-57 metų biudžetą, kuriame pajamos ne tik padengia išlaidas, bet dar palieka išdvi šimtus milijonų dolerių perviršio. Subalansuotas biudžetas esti bet kurios administracijos pasididžiavimas — ypač šiais laikais, kada JAV leidžia milžiniškas sumas apsiginklavinimui ir svetimų šalių paramai.

Prezidento biudžete numatoma šiemet \$64,500,000,000 pajamų ir \$64,270,000,000 išlaidų; taigi perviršio pasilieka \$230,000,000. Biudžeto pajamų 1957 metais numatoma \$66,300,000,000, o išlaidų \$65,865,000,000; perviršio — \$435,000,000.

Tų perviršių dalį prez. Eisenhoweris siūlys panaudoti JAV įsiskolinimui sumažinti. Dabar JAV skola siekia bemaž \$247 milijonų. Šių metų gale ji pakils iki 247,300,000,000. Prezidentas nori, kad ateinančiais metais būtų sumokėta bent \$500,000,000.

Savo pranešime apie biudžetą JAV administracijos galva išreiškia abejonę, ar bus galima kiek sumažinti mokesčius, nežūrint rodomy jo samatos perviršių. Jisai mano, kad numokėti bent dalį federalinės skolos yra sveikiau, negu duoti lengvatų mokesčių mokėtojams gerovės laikais.

Sitą finansinę administracijos politiką aštriai kritikuoja opozicija (demokratų partija) ir kai kurie republikonai. Šiemet yra rinkimų metai ir jiems, žinoma, rūpi prisigerinti balsuotojams. Biudžeto debatuose kongrese bus dėl to daug ginčų. Bet šią valandą mes norėtume atkreipti skaitytojų dėmesį į kitą dalyką.

Prezidento pateiktas biudžetas liudija apie neišpaskytą Amerikos ūkio galybę. Tik pagalvokite: tarp 64.5 ir 66.3 milijonų dolerių metinių pajamų!

Kasmet Amerika išleidžia po kelis milijonus dolerių, šelpdama kitas šalis. Tas pašalpas administracija ketina dar padidinti — ir, nežūrint to, išdais turės daugiau kaip 600 milijonų dolerių perviršio!

O Rusijos bolševikai laukia, kaip gervė giedros, kada Dėdė Samas "subankrutuos". Jų teorija rodo, kad Amerikos bankrotas "neišvengiamas".

Kvaila teorija ir ne labai gudrus tie, kurie ją tiki.

Komunistų Šventieji

Aną dieną vokiečiai komunistai rytiniame Berlyno sektoriuje minėjo 37 metų Karlo Liebknechto ir Rožės Luksemburg mirties sukaktį: maršavo gatvėmis, šūkavo prieš "militarizmą" ir "agresingą Atlanto sutartį", paskui dėjo vainikus prie "socializmo kankinių" paminklo.

Liebknecht ir Luxemburg žuvo ginkluotame "Spartako" sukilime 1919 m. sausio mėn. Juos užmušė monarchistų karininkų klubo sukurtyti asmenys. Tuometinė laikinoji Vokietijos vyriausybė (sudaryta iš 6 socialdemokratų), nieko bendra su taja žmogžudyste neturėjo, bet komunistai per daugelį metų kaltino socialdemokratų partiją ir visai ją dergė.

Pats "spartakiečių" sukilimas buvo smurto žygis prieš Vokietijos liaudį. Jie kėsinosi jėga padaryti Vokietijoje tokį pat perversmą, kokį Rusijoje 1917 m. spalio-lapkričio mėn. buvo padarę Leninas ir Trockis.

Socialdemokratų vyriausybė, paėmusi į savo rankas valdžią po to, kai į Holandiją pabėgo kaizeris Vilhelmas, paskelbė rinkimus į Steigiamąjį Seimą. Bet bolševikų pasekėjai Vokietijoje nenorėjo, kad būtų įsteigta demokratinė respublika, ir sumanė pagrobti valdžią į savo rankas, pirmą negu įvyks rinkimai.

Rožė Luksemburg, kuri pradžioje labai simpatizavo Rusijos bolševikams, paskui ėmė jiems atšalti, kai pamatė, kad jie vartoja terorą prieš socialistus. "Spartako" suvažiavime ji kalbėjo prieš ginkluotą sukilimo sumanymą. Ji sakė: "Kannonen gegen das allgemeine Wahlrecht — das ist schlecht!" (Patarankos prieš visuotinę rinkimų teisę — tai blogas dalykas!) Tačiau Liebknechto vadovaujama dauguma nutarė organizuoti ginkluotą sukilimą. Rožė Luksemburg nusilenė daugumos atčiai.

Sukilimas buvo pradėtas. Iš Rusijos atvyko "ekspertai" teikė "spartakiečiams" pagalbą patarimais, pinigais ir ginklais. Sausio pirmojoje pusėje (1919 m.) sukilėliai laiko užėmė kuone visas miesto įstaigas Berlyne. Visose laikraščiu spaustuose ir redakcijose jie pastatė cenzorius, kad negalėtų išeiti joks leidinys, priešingas sukilėliams. "Spartakiečiai" užėmė ir socialdemokratų centro organą "Vorwaerts" patalpą. Per kokias 10 dienų to laikraščio redaktoriai turėjo slapstyti privačių žmonių butuose, kad nereikėtų pasiduoti cenzūrai. "Vorwaerts" buvo spausdinamas privačiose spaustuose, kiekvieną naktį kitoje vietoje.

Laikinoji vyriausybė nenorėjo vartoti ginklo prieš sukilėlius, nors visa armija buvo prisiėmusi jai ištikimybę. Tačiau patys darbininkai ėmė reikalauti, kad būtų atstatyta tvarka mieste. Kai vyriausybė davė įsakymą kelioms armijos pulkams malsinti maištą, sukilėliai buvo kaip bematant išblaskyti.

Rožė Luksemburg ir Karlą Liebknechtą sučiupo karavių būrys ir nuvedė į karininkų klubą. Šis liepė juodu slapta nužudyti, nieko apie tai nesakant vyriausybei.

JURGIS KILNA

BALSAS IŠ ANAPUS...

Pasikalbėjimas su profesorium Vaclovu Biržiška

(Tasas)

— Kaip yra su lituanistikos atžalynu?

— Naujo lituanistinių mokslų atžalyno reikalas padėsis ypač sunki. Lietuvoje šį brangų atžalyną nėra kam ugdyti ir pati mūsų jaunuomenė verčiama kelti savotiškus politinius katekizmus ar klausyti su falsifikacijos Lietuvos istorijos dėstyto. Čia dažnai ir rusų carai vaizduojami tikrais Lietuvos geradariams...

Tremtyje mūsų jaunuomenė nuolat raginama rinktis praktiškas profesijas, tai net Pabaltijo universitete studentų lituanistų labai maža, nors jiems čia studijuoti ir specializuotis mokslinimosi sąlygos yra daug geresnės, kaip kur kitur. Studijuojantieji dažnai neištvėria ir skuba bėgti ieškoti duonos kėsnio kur akys mato, kur kojos neša.

Lituanistiniu atžalynu ir prieaugliu reikia visiemis ir labai rimtai pasirūpinti.

— Kaip jūs, pone profesoriau, vertinate lituanistiką lietuvių tautos kultūriname ir politiniame gyvenime?

— Tiksliai lituanistika įvairiomis formomis ir padarė mūsų sąmoningą tautą, kuri gerai žino ir kur ji eina ir ko siekia. Be lituanistikos jau seniai būtų išnykę nuo žemės paviršiaus kaip savaiminga tauta.

— Kaip vertinate lituanistiką Lietuvos išlaisvinimo kovose?

— Lituanistika — tautinių kalbų, Lietuvos garbinga istorija ir geografinė, tautinė, meninė, literatūra, tautosaka, dora, papročiai — lydi mūsų žingsnius ir darbus šiuo sunkioju metu.

— Kurios lituanistų darbo sąlygos tremtyje?

— Lituanistų darbo sąlygos ypatingai sunkios dėl gyvosios lituanistinės medžiagos stokos, dėl nebuvimo ryšių su gyva lietuvių tauta ir kraštu, su Lietuvos jau nykstančia gyvąja tradicija ir didele atsarga dar moksliniai neišnaudoti bibliotekų ir archyvų. Vien tik karo metu mums atsidūrus Vilniuje, susirado plačiausia dirva išnaudoti mokslo reikalams lituanistikos šaltinius ir anksčiau nuo mūsų slėptus archyvus.

— Kokia yra žymesniųjų lituanistikos veikalų apsauga? Ar nereikėtų lietuviškas knygas koncentruoti vienoje saugioje vietoje?

— Vargu ar kur pasaulyje yra dabar saugi vieta bibliografinėms vertybėms laikyti. Knygas geriausia saugoti ne jų centralizacijai, bet decentralizacijai. Antra vertus, mes

tremtyje nedaug turime kokių lituanistinių brangenybių, nebent vienas antras asmuo pripuolamai pasiėmė iš Lietuvos kokią sau brangesnę knygą. Žinau tik vieną tikrai vertingą knygų kolekciją, kurią mūsų menininkas karo audrų metu sugebėjo išvežti iš Lietuvos, gabendamas dideliais vargais vietoje kumpių ir lašinių sunkiai kilnojama savo biblioteką.

— Ar nereikėtų visiems tremtyje gyvenantiems lituanistams artimiausiu laiku susirinkti ir bendrai svarbesnius lituanistinius reikalus aptarti?

— Būtų labai sveika susirinkti jei ne visiems, tai bent žymiai daugumai lituanistų, — pabrėžė gerbiamas profesorius, — ir aptarti visus dabar lituanistams rūpimus klausimus. Sakau "žymiai daugumai", nes bijau, kad iš šio suvažiavimo neišeitų tas pats, kas išėjo iš profesorių suvažiavimo ir jų įsteigtos organizacijos. Susivažiavo nedidelė dalis profesorių, išrinko vadovybę ir šį vadovybė pradėjo visų lietuvių profesorių vardu kalbėti bei nedalyvavusius suvažiavime pinebergiečiams savo valią reikšti.

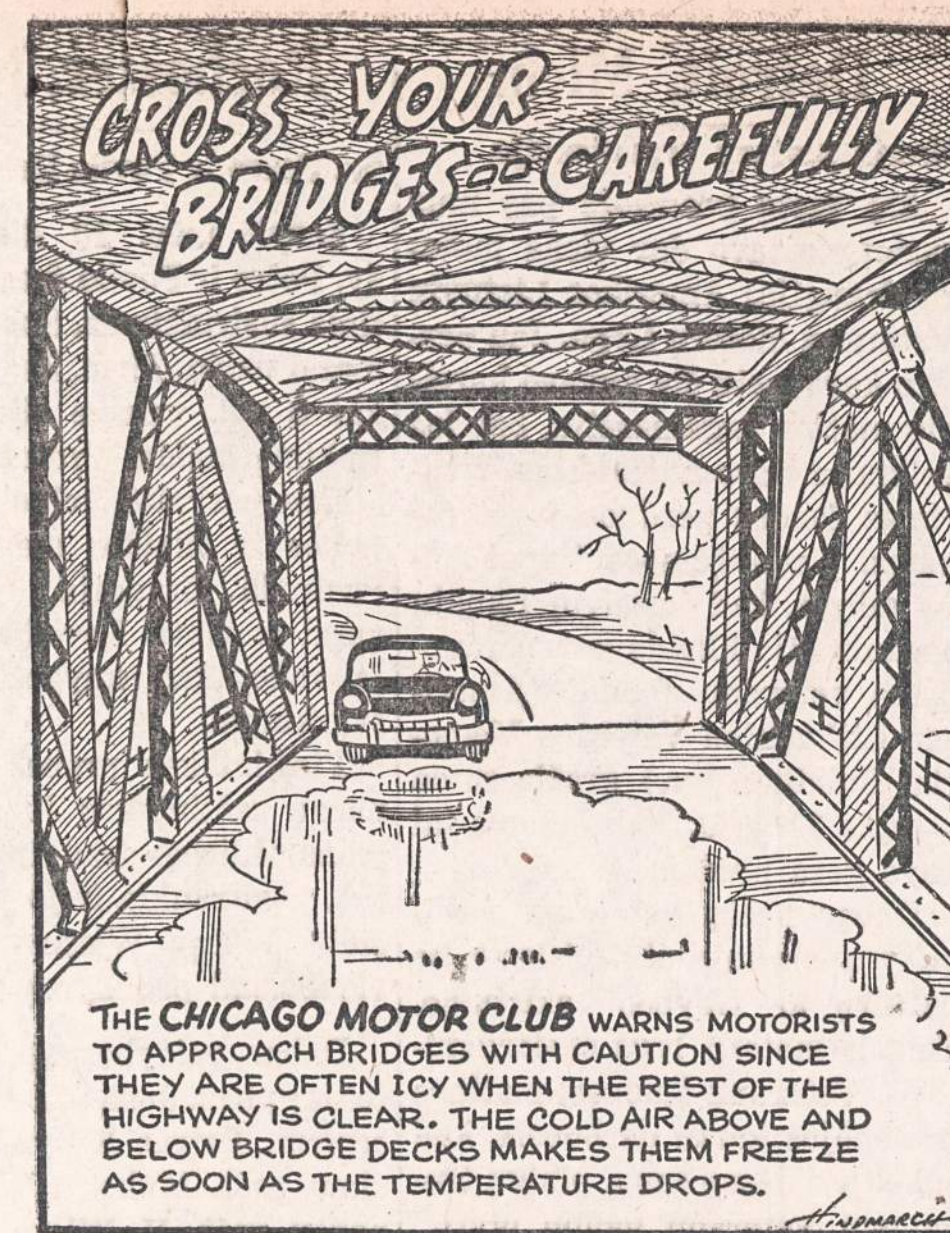
LTB Sietimo Valdyba turėtų pradėti rimtus parengiamuosius darbus visų sričių lietuviškas suvažiavimas sukviešti ir grįžti lituanistinę darbotvarkę numatyti. Lėšų šiam reikalui nereikėtų gailėtis.

— Kaip jūs, pone profesoriau, vertinate informacinius leidinius, pasirodžiusius iki šiol tremtyje? Kaip vertinate politinio, ūkinio ir istorinio turinio knygas? Ar leistina juose srovinė tendencija?

— Palyginus šiuo metu išleistus informacinius leidinius su tais, kurie buvo išleisti įvairiuose kraštuose pirmojo pasaulinio karo metu, 1914-18 m., kuomet mes turėjome dešimteriopai mažiau intelektualinių pajėgų ir prityrimo rašyti, vis dėlto reikia pripažinti, kad anais metais ne mažai buvo padaryta. Ypač buvo parodyta daugiau entuziazmo, gerų norų ir net pasiaukojimo. Tuomet neturėjome šiuo reikalu specialiųjų įstaigų bei organizacijų... Ligi šiol nam neteko matyti nei vieno leidinio, kuris informacijos požiūriu galėtų mus visiškai patenkinti. Šiuose leidiniuose gana dažnai krinta į akis politinis vienašališkumas, kuris ir užsienio akys mums gero vardo nesudarys.

Jei tie tendenciniai raštai, kartais besistengia pateisinti kaip ir tokius veiksmus kaip 1926 m. gruodžio mėn. 17 d. perversmas, yra skelbiami mūsų atsakingų visuomeninių įstaigų sudėtas visų tautiečių lėšas, tai šitos rūšies propaganda yra tikrai neleistina.

Tačiau visai kas kita, jei šitokius raštus leidžia patys atitinkamų srovių atstovai, tokios rūšies leidiniai yra visiškai suprantami ir neišvengiami, juo labiau, kad panašius dalykus daro ne vienos kurios grupės

bet visų srovių žmonės.

Sis pasaulio žiūriniai politinės tendencingumas neišvengiamas ne tik informaciniuose, bet ir kituose leidiniuose. Raskydamos apie dabartį rašytojas negali jos kitaip vaizduoti, kaip tik savo protu ir akimis, savo pažiūrų ir nusistatymų šviesoje. Kadangi kiekvienas atitinkamo viešojo darbo dalyvis turi tas ar kitas politines pažiūras, tai šis srovingumas savaime ir jo raštuose atsispindi. Jei to nebūtų, tai kartais ir pats darbas atrodytų blankus ir neįdomus. Paties skaitytojo reikalas tas tendencines pažiūras priimti ar atmesti ir patį darbą savaip vertinti.

— Tremtinių spaudoje pasitaiko ir atsakingesniųjų asmenų tvirtinimų, kad Z. Patirgo, Dr. E. Suduvio ir kitų, kad, esą, tik vyskupas Valančius pradėjo spausdinti ir gabenti iš Mažosios Lietuvos knygas, kad, esą, daugiausia knygai buvo knygnečiai ir t. t. Kaip jūs, pone profesoriau, vertinate šitokias lituanistikos tendencijas?

— Yra dviejų rūšių praeties klastojimas. Viena — istoriniai faktai sąmoningai iškreipiami, antra — tie faktai vienašališkai nušviečiami, operuojant tikrais, o ne pramanytais duomenimis; nepatinkami faktai visai praleidžiami.

Tremtinių tarpe pirmos rūšies klastojimų neturime. Jei tūlas mūsų praeties tyrinėtojas kartais kokius faktus ir iškreipia, tai be blogos valios, bet ar dėl to, kad jis kitų faktų ar aplinkybių iš viso nežino, ar tiesiog neturi savo darbui reikalingos medžiagos. Kas liečia Lietuvos praetį, šiuo atžvilgiu klastojime ypač pasižymi įvairūs mūsų prieštai. Štai neseniai pasirodžiusioje vilniškojį Wielhorsko knygoje apie lenkų ir lietuvių santykius, kurią gana palankiai recenzavo net tremtinių laikraštis "Im Ausland", yra, pavyzdžiui, ir tokių "perlų", kaip

(Bus daugiau)

— Kas miręs, o negimęs? — Atsakymas MSLIŲ KNYGOJE. Knygą gaukite Naujienose tik metu!

J. PRONSKUS

ŠIAURĖS AMERIKOS JUNGTINĖS TAUTOS

Pax Iroquoia seniau ir dabar (iš MEDŽIAGOS KNYGAI "ŠIAURĖ ŠAUKIA")

(Tęsinys)

Amerikos civiliniam karui baigiantis generolo U. S. Granto kariniu sekretorium buvo senėkų giminės indėnas Hosanoanda, pasižymėjęs ir pasiekęs brigados generolo laipsnio vyras, prisidėjęs Eli S. Parkerio vardą. Nors būdamas pasižymėjęs civilinis inžinierius ir pasiekęs Jungt. Valstybių politikoje aukštų pareigų, sieloje jis pasiliko ištikimas irokėšas.

Tuo pačiu laiku Lewis H. Morgan, gyvenęs Rochester, turtingas korporacijų advokatas ir konservatorius, rodė didelę simpatiją ir susidomėjimą senėkų indėnais. Be to, jis gyvai domėjosi tuo laiku plačiai

paplitusiomis Darvino evoliucijos teorijomis.

Belankydamas vieną irokėšų rezervatą, tikslu susipažinti su jų ritualais, čia jis susipažino su generolu Parkeriu-Hosanoanda, su kuriuo labai susidraugavo. Šios pažinties dėka jam buvo atidarytos durys į irokėšų "ilguosius namus" ir jų federalinės respublikos istoriją. Pagaliau Morganas savo irokėšų studijas aprašė savo išleistoje knygoje "Ho-deno-sau-nee Lyga".

Knyga buvo pirmoji tos rūšies parašyta aborigininių tautų studija ir autorių per vieną dieną padarė žymiausiu tų laikų etnologu. Kadangi evoliucija tuo metu buvo labai madingas mokslas, tad Morganas, neturėdamas jokio toje srityje pasirusimo, pasiryžo evoliucijos teoriją priderinti žmonių bendruomenėi. Jo nuomone, žmonių bendruomenė išsivystė iš primityvės, neorganizuotos gaujos, mažą kuo tesiskyrusios nuo beždžionių. Anot Morganos, yra trys pagrindinės etnologinės stratos (sluoksniai) — laukiniai, barbarai ir civilizuoti žmonės. Kiekvienai tų stratai jis priskyrė po tris substratas (pasluoksnius): žemąjį,

vidutinįjį ir viršutinįjį, tam tikslui kone pažodžiui panaudodamas paleontologijos nomenklatūrą. Kiekvienas evoliucijos periodas, pasak Morganą, pasireiškė kurios nors primityvės tautos kultūra. Vienas toks periodas ir buvo Irokėšų kultūra.

Netrukus Morganas iš senėkų tautos gyvenimo medžiagos pradėjo lipdyti kitą knygą, kurią pavadino "Ancient Society" (Prosenovės Bendruomenė). Ši knyga atkreipė Smithsono Institucijos sekretoriaus Joseph Henry dėmesį, kurs Morganui išrūpino visas reikalingas pirmenybes ir teises bei valdžios paramą susirašinėti su visų pasauliu, renkant medžiagą apie primityves tautas.

Morganas buvo augęs ir gyveno gadynėje, kai tiksliai Amerikos jaunuomenės mirė karuose už vergijos panaikinimą ir kai tuo pat metu kiti tiksliai vargo ir vergavo primityvės pramonės įmonėse. Kas nors buvo netvarkoje, ir Morganas savo knygoje smerkdamas jauno kapitalizmo pasiimtą pragaištingą išnaudojimo kryptį, išvedė, kad "vis dėlto ateis laikas, kai žmogaus protas suvaldys nuosavybę ir

nustatys valstybės santykius su nuosavybe, kurią ji gina, bei sutvarkys savininkų teisių prievoles ir ribas".

"Ancient Society" buvo išleista Londone 1871 m., kaip tik tuo metu, kai du vokiečių tremtiniai, Karolis Marksas ir Fridrichas Engelsas, Londone kūrė savo teorijas, kaip pertvarkyti žmonių bendruomenę pagal jų įsivaizduotą receptą. Jų dviejų teorijai, kad privačios nuosavybės sukaupimas privačiose rankose yra visų pasaulio blogybių priežastis, Morganos knyga buvo tikra versmė. Marksas jau buvo išleides savo "Kapitalą" ir ruošėsi savo tą veikalą pertaisyti pagal Morganos knygos argumentus, bet tą jo ryžtą nutraukė mirtis. Markso nebaigtą darbą ėmėsi baigti Engelsas, kurs surinkęs duomenų iš graikų, vokiečių ir kitų civilizacijų istorijų išleido knygą "Seimos, privačios nuosavybės ir valstybės kilmė Lewis H. Morgan tyrimų šviesoje", ir kelių metų bėgyje ta knyga buvo išversta kuone į visas Europos kalbas ir net į kinų kalbą.

"Lewis H. Morganas didelis nuopelnas yra tas, kad jis atrado mūsų istorijos priešistorinę bazę". "Tai yra, kas buvo žmonės ir

bendruomenė prieš pasiskirstant į klases", rašė Engelsas apie Morganą knygoje pavaizduotą Hiavatos respubliką.

Paskui atsirado Leninas, kurs ištisai pamėgė Morganą-Engelsos teoriją apie idealią primityvę bendruomenę, išreikštą irokėšų santvarkoje, tik jis pridėjo naują, savą receptą, būtent, kad tą nesveiką, iškreiptą socialinę evoliuciją, kokia reikšiasi tų laikų Vakaruose, galima grąžinti į tikrą vagą tik su smurtingos revoliucijos pagalba. To pasekmės, deja, šimtai milijonų šiandien pergyvena, kad net Morganas su Engelsu grabe apsisvertų...

Jungtinių Tautų liekanos šiandien

Šiandien dar gyvena apie 15,000 ongvanosionų (ilgųjų namų gyventojų). Išlikę irokėšai gyvena daugiausia dviejuose rezervatuose Kanadoje ir trijuose ar keturiuose mažesniuose Jungt. Valstybėse. Didžiausioji jų grupė, apie 6,000, atstovaujanti visas buvusios Federacijos tautas, gyvena 50,000 akru trakte palei Grand River pietiniame Ontario.

(Bus daugiau)

